

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА
СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ»

Балабанов Костянтин,
доктор політичних наук, професор, член-кореспондент
Національної академії педагогічних наук України,
професор кафедри політології та міжнародних відносин
Маріупольський державний університет

Беззубченко Юлія,
магістр спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»
Маріупольський державний університет

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У НІМЕЦЬКЕ СУСПІЛЬСТВО:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В контексті глобальної міграційної кризи, що розгорнулася внаслідок жорстокої широкомасштабної війни росії проти України 2022 року, питання інтеграції біженців набуває особливої ваги. Ця тема містить аналіз різних аспектів – від соціально-економічних викликів до культурної адаптації біженців. Наукова спільнота активно вивчає, як українські біженці адаптуються до життя в Німеччині, які стратегії інтеграції є найефективнішими та як політика ЄС та Німеччини впливає на процес інтеграції. Актуальність теми посилюється через велику складність майбутнього соціально-економічного розвитку в Україні та її вплив на міграційні процеси. Окрім того, дослідження інтеграції українських біженців у німецьке суспільство має велике значення для розуміння загальних проблем інтеграції мігрантів, що є ключовим аспектом глобальної міграційної політики. Таким чином, дослідження на цю тему не лише відображає актуальність і значущість проблеми на сучасному етапі, але й сприяє розробці стратегій ефективної інтеграції та адаптації біженців, враховуючи різноманітність їхніх потреб та умов.

З початку конфлікту в Україні 24 лютого 2022 року спостерігається значний міграційний рух. Станом на 22 березня 2022 року близько 3,6 мільйона осіб покинули Україну, в середньому близько 160 тисяч осіб на день. Пік у 210 000 біженців був

zareєстрований приблизно через десять днів після початку конфлікту, який зрештою стабілізувався до щоденної кількості 66 000 – 70 000 осіб. Початкова міграція переважно була зосереджена на сусідніх з Україною країнах ЄС та Молдові. Приблизно 50% біженців з України – діти, а доросле населення – переважно жінки [7]. За даними відомства, найбільша кількість біженців наразі перебуває у Німеччині, куди прибуло 1,215 мільйона громадян України. Українське населення відоме високими освітніми стандартами, при цьому жінки, як правило, досягають вищого рівня освіти, ніж чоловіки. Серед українського населення, яке вже проживає в Німеччині, освітній рівень є помітно високим, близько 50% мають вищу освіту. Однак передача цього людського капіталу на німецький ринок праці була частковою: частка тих, хто займається складною, спеціалізованою роботою, відносно низька, ніж відсоток випускників вищої освіти; близько 30% залучаються до допоміжних і напівкваліфікованих робіт.

Активізація Директиви ЄС щодо масового припливу істотно змінила умови прийому та інтеграції біженців у порівнянні з Регламентом Дубліна III та іншими правилами Загальноєвропейської системи надання притулку. Ця зміна покликана зменшити навантаження на прикордонні країни ЄС і досягти більш ефективного розподілу біженців між іншими державами-членами ЄС, запобігаючи колапсу європейської системи надання притулку. Видача посвідки на тимчасове проживання дозволяє уникнути процедури надання притулку, тим самим полегшуючи інтеграцію біженців. Такий підхід сприяє покращенню можливостей інтеграції та більш продуктивному використанню робочої сили. Якщо виявиться, що біженцям з України доведеться довше залишатися в Німеччині чи ЄС, дозвіл на тимчасове проживання будуть продовжувати до трьох років відповідно до Женевської конвенції про біженців. Це розширення має вирішальне значення для забезпечення безпеки планування через перспективи довгострокового перебування та подальшого підвищення шансів інтеграції [5].

Інтеграція українських мігрантів створює певні виклики та можливості. Перший важливий аспект стосується соціально-економічної інтеграції. Багато, переважно жінки та матері з дітьми, стикаються з перешкодами в пошуку роботи через мовний бар'єр та обов'язки по догляду за дітьми. Попри значні зусилля в мовній освіті, з помітним збільшенням біженців, які відвідують курси німецької мови, рівень зайнятості залишається низьким. Така ситуація створює залежність від соціального забезпечення, а середній чистий дохід українських біженців значно нижчий, ніж у середньому по Німеччині. Однак є потенціал для покращення, оскільки знання мови зростає, що потенційно відкриває більше можливостей для працевлаштування. Цей сценарій підкреслює необхідність цілеспрямованої

підтримки в мовній підготовці та працевлаштуванні, особливо для жінок з маленькими дітьми, щоб сприяти їхній економічній незалежності та інтеграції на німецький ринок праці.

Другий аспект зосереджується на соціокультурних викликах і можливостях. Культурна інтеграція має вирішальне значення для виховання почуття приналежності та спільності. Перед українськими біженцями, особливо перед дітьми, стоїть завдання адаптуватися до нової системи освіти, зберігаючи при цьому свою культурну ідентичність. Школи відіграють ключову роль у цьому процесі, більшість дітей біженців відвідують німецькі школи. Проте залишається проблема забезпечення дітей молодшого віку доступом до центрів денного догляду, що важливо для їхньої соціалізації та опанування мови. Ця ситуація підкреслює необхідність політики та ініціатив, які сприяють культурному обміну та взаєморозумінню між українськими біженцями та німецькою громадою, сприяючи гармонійному та інклюзивному суспільству [4].

Третій і останній аспект передбачає політичну та адміністративну реакцію. Потік біженців створює матеріально-технічну проблему, що вимагає ефективного та гуманного управління ресурсами. Уряд Німеччини та місцева влада отримали завдання забезпечити належне житло, медичне обслуговування та юридичну підтримку. Така ситуація наголошує на важливості ефективного формування політики та координації між різними рівнями влади. Крім того, це підкреслює необхідність довгострокових стратегій для забезпечення стійкої інтеграції, враховуючи можливість тривалого перебування багатьох біженців. Він вимагає спільного підходу із залученням різних зацікавлених сторін, спрямованих на створення середовища, у якому біженці зможуть відновити своє життя з гідністю та надією [6].

Підсумовуючи, інтеграція українських біженців у Федеративній Республіці Німеччина є багатогранним процесом зі значним прогресом і постійними проблемами. Більшість українських біженців у ФРН – жінки та матері з дітьми, що вказує на демографію, яка потребує спеціальних механізмів підтримки. Прогрес у вивченні мови серед біженців заслуговує похвали, рівень зайнятості серед цих біженців поступово зростає, але він залишається відносно низьким. Зобов'язання уряду Німеччини полегшити мовні вимоги та забезпечити додаткове навчання на ринку праці є позитивним кроком. Ці заходи спрямовані на підвищення рівня зайнятості, який зараз становить близько 19%, полегшивши біженцям пошук роботи. Такий підхід разом із зусиллями щодо визначення муніципалітетів із більшою доступністю догляд за дітьми має вирішальне значення для надання матерям можливості працювати. Крім того, рішення про продовження тимчасового захисту для українських біженців в ЄС до березня 2025 року демонструє визнання довгострокового характеру цієї кризи. Це розширення забезпечує стабільність і підтримку для біженців, даючи їм більше часу для інтеграції в приймаючі громади. Загалом, попри значні успіхи в інтеграції, цей шлях

ще далекий від завершення. Постійні зусилля та спеціальна політика є важливими для задоволення конкретних потреб цієї демографічної групи. Успіх цих ініціатив принесе користь не тільки біженцям, але й сприятиме соціальному та економічному розвитку Німеччини.

Література

1. Арович В. Які зміни чекають на українських біженців у Німеччині? *Радіо свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/bizhentsi-nimechchyna-sotsialna-dopomoha-zminy-roboty/32709776.html> (дата звернення: 22.12.2023)
2. Німеччина хоче прискорити інтеграцію українських біженців у свій ринок праці. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/10/18/7171679/> (дата звернення: 22.12.2023)
3. Нижнікова С. Сфери уразливості українок в умовах вимушеної міграції в Німеччину. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. серія: історія (ост 2023). URL: <https://intranet.vspu.edu.ua/nzhist/index.php/nzhist/article/view/875/848> (дата звернення: 22.12.2023)
4. Durchführungsbefehl (EU) 2022/382 des Rates vom 4. März 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0382> (дата звернення: 22.12.2023)
5. Brücker H. Geflüchtete aus der Ukraine: Eine Einschätzung der Integrationschancen. URL: <https://doku.iab.de/forschungsbericht/2022/fb0422.pdf> (дата звернення: 22.12.2023)
6. Düvell F. Die russische Bedrohung der Ukraine: Was könnte das für Vertreibung und Flucht bedeuten? URL: <https://fluchtforschung.net/die-russische-bedrohung-der-ukraine-was-konnte-das-fur-vertreibung-und-flucht-bedeuten/> (дата звернення: 22.12.2023)
7. Eurostat. Temporary protection for persons fleeing Ukraine - monthly statistics. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics (дата звернення: 22.12.2023)